



Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i nordiska språk

Scandinavian Languages

1. Beslut

Denna allmänna studieplan för utbildning på forskarnivå i nordiska språk är fastställd av Humanistiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet 2008-12-09 och senast reviderad 2019-02-05 samt 2020-06-22.

Den allmänna studieplanen gäller fr.o.m. 2020-06-22.

2. Ämnesbeskrivning

Forskarutbildningsämnet nordiska språk inkluderar forskning om språkbruk och språkstruktur ur såväl modernt som historiskt perspektiv, i första hand med utgångspunkt i svenska. Språket studeras utifrån olika språkvetenskapliga perspektiv, såsom språkbruk i samhälle, skola och arbetsliv, flerspråkighet, språket som system på fonologisk, morfologisk och syntaktisk nivå, språkets betydelseskapande processer, språket i äldre tider och språk i förändring.

3. Utbildningens mål

Utbildning på forskarnivå i nordiska språk kan avslutas med licentiatexamen eller doktorsexamen. En doktorand i nordiska språk kan avlägga licentiatexamen som en etapp i sin utbildning på forskarnivå. Licentiatetappen är inte obligatorisk för filosofie doktorsexamen i nordiska språk.

3.1 Doktorsexamen

Doktorsexamen uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning om 240 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå.

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen ska doktoranden

visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och

Områdesnämnden för humanvetenskap



visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen ska doktoranden

visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,

visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,

med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,

visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,

visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och

visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorsexamen ska doktoranden

visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och

visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling)

För doktorsexamen ska doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd.

Övrigt

I ämnet nordiska språk krävs en avhandling om 180 högskolepoäng.

3.2 Licentiatexamen

Licentiatexamen uppnås antingen efter att doktoranden fullgjort en utbildning om minst 120 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå, eller efter att doktoranden fullgjort en del om minst 120 högskolepoäng av en utbildning som ska avslutas med doktorsexamen, om högskolan beslutar att en sådan licentiatexamen kan ges vid högskolan.

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen ska doktoranden

visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen ska doktoranden

visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,

visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och

visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För licentiatexamen ska doktoranden

visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,

visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och

visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Vetenskaplig uppsats

För licentiatexamen ska doktoranden ha fått en vetenskaplig uppsats om minst 60 högskolepoäng godkänd.

Övrigt

I ämnet nordiska språk krävs en uppsats om 75 högskolepoäng.

4. Behörighet och förkunskapskrav

4.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå har den som har

1. avlagt en examen på avancerad nivå,
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Högskolan får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.

4.2 Särskild behörighet

För att erhålla särskild behörighet för tillträde till utbildning på forskarnivå i nordiska språk krävs att med godkänt resultat genomgått kurser på avancerad nivå om minst 30 hp inom något av huvudområdena svenska, svenska som andraspråk eller nordiska språk inklusive ett examensarbete om minst 15 hp.

För särskild behörighet krävs därutöver att den sökande behärskar i tal och skrift svenska, danska eller norska samt engelska.

Behörighetskraven kan uppfyllas även av den som inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kompetens.

Eventuell motsvarighetsbedömning av behörigheten bereds och beslutas i enlighet med institutionens besluts- och delegationsordning.

5. Utlysning och antagningsförfarande

Beslut om antagning av sökande till utbildning på forskarnivå i nordiska språk fattas av institutionsstyrelsen vid Institutionen för svenska och flerspråkighet. Institutionsstyrelsen kan inte vidaredelegera beslut om antagning. Institutionsstyrelsen får till utbildning på forskarnivå endast anta sökande som anställs som doktorand.

Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå med annan finansiering än doktorandanställning eller antagning till utbildning på forskarnivå som avslutas med licentiatexamen fattas av Humanistiska fakultetsnämnden.

Doktorand som tidigare har varit antagen till utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som slutmål och önskar fortsätta studierna till doktorsexamen i samma ämne måste ansöka om plats vid ordinarie utlysningstillfälle. Antagning görs i förekommande fall enbart för studier under den tid som återstår fram till doktorsexamen.

5.1 Bedömningsgrunder och urvalskriterier

Grunden för urval bland de sökande som uppfyller behörighetskraven till utbildning på forskarnivå i nordiska språk är graden av förmåga att tillgodogöra sig sådan utbildning. Urval görs av institutionsstyrelsen. Urvalet görs på basis av följande kriterier:

1. Tidigare utbildning i allmänhet. Bedömning sker med hänsyn till såväl djup som bredd i tidigare utbildning.
2. Tidigare vetenskaplig produktion. På basis av examensarbeten från grund- och avancerad nivå samt i förekommande fall annan skriftlig vetenskaplig produktion bedöms den sökandes förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Vid bedömningen beaktas också tidsaspekten; d v s i vilken utsträckning den sökande har visat förmåga att utföra sina tidigare vetenskapliga uppgifter inom givna tidsramar. Dessutom görs, utifrån en jämförelse av de vetenskapliga alstren, en bedömning av den sökandes vetenskapliga utveckling. Den vetenskapliga produktionen bedöms med avseende på kritisk förmåga, analytisk förmåga, självständighet och kreativitet.
3. Forskningsplan. I samband med ansökan skall sökanden kort redogöra för sitt tänkta forskningsområde. Redogörelsen skall innehålla problemformulering/ar och en skiss över genomförandet av forskningsarbetet. Planen bedöms med avseende på relevans, originalitet, genomförbarhet inom given tidsram (d v s under en period motsvarande fyra års utbildning på heltid)
4. Tillgänglig handledarkompetens.
5. Samarbetsförmåga. Den sökandes förmåga till samarbete bedöms utifrån t ex referenser, intyg eller intervjuer.

6. Utbildningens innehåll och uppläggning

Utbildning på forskarnivå i nordiska språk som leder till doktorsexamen består dels av kurser om 60 högskolepoäng, dels av en avhandling om 180 högskolepoäng. 30 högskolepoäng motsvarar en termins heltidsstudier.

Utbildningen planläggs så att studierna kräver fyra läsår för doktorander som på heltid ägnar sig åt egen utbildning på forskarnivå. Om en doktorand begär det, får anställningen avse arbete på deltid, dock lägst 50 procent av heltid, d.v.s. åtta år. Därvid förutsätts att doktoranden dels ägnar sig helt åt studierna, dels utnyttjar undervisningen och handledningen effektivt. För deltidsdoktorand förlängs studietiden i proportion till den minskade studieintensiteten.

Möjlighet finns att avlägga licentiatexamen efter 120 högskolepoäng, varav 45 högskolepoäng ska utgöras av kurser och 75 högskolepoäng av ett vetenskapligt arbete. Samtliga doktorander som antas till utbildning på forskarnivå i nordiska språk ska följa föreliggande allmänna studieplan. Eventuella samarbeten i form av cotutelle, enskild doktorands deltagande i forskarskola eller externfinansierade projekt kan endast påverka de individuella skillnaderna i utbildningen som dokumenteras i den individuella studieplanen.

Detaljer i studiernas uppläggning bestäms under punkt 6.3 samt i den individuella studieplanen.

6.1 Individuell studieplan

Individuella studieplaner ska upprättas för samtliga aktiva doktorander i nordiska språk. Den individuella studieplanen innehåller högskolans och doktorandens åtaganden, en finansieringsplan och en tidsplan för doktorandens utbildning. Planen fastställs av Institutionsstyrelsen efter samråd med doktoranden och hans eller hennes handledare. Den individuella studieplanen följs upp minst en gång per år efter samråd med doktoranden och hans eller hennes handledare och ändras av högskolan i den utsträckning som behövs.

För detaljer beträffande upprättande, hantering och uppföljning av de individuella studieplanerna hänvisas till 6 kap 20 och 30 §§ högskoleförordningen, Regler för utbildning och examination på forskarnivå vid Stockholms universitet, Humanvetenskapliga områdets anvisningar samt Regler för utbildning och examination på forskarnivå vid Humanistiska fakulteten.

6.2Handledning och andra resurser

Minst två handledare ska utses för varje doktorand vid utbildningens början och en av dessa ska utses till huvudhandledare. Huvudhandledaren ska vara anställd vid Stockholms universitet. Båda handledarna ska inneha doktorsexamen och minst en av dem ska inneha lägst docentkompetens.

Handledare utses av institutionsstyrelsen vid Institutionen för svenska och flerspråkighet eller av det organ som beslutet delegerats till i enlighet med institutionens besluts- och delegationsordning.

Humanistiska fakultetsnämnden har fastställt att minst 80 arbetstimmar per år och doktorand ska avsättas för handledning. Av dessa bör 30–40 timmar vara kontakttid. Den fördelning av

handledartimmar som allmänt tillämpas för nordiska språk framgår av Utbildningsbeskrivningen. För deltidsdoktorand anpassas handledningstiden till studieintensiteten. Omfattningen av handledningen kan variera beroende på var i utbildningen doktoranden befinner sig. Såväl den tidsmässiga som den innehållsliga fördelningen mellan handledarna ska anges i den individuella studieplanen. I denna ska också antalet handledningsträffar per termin anges.

Information om övriga resurser, utöver handledning, som doktoranderna har tillgång till vid institutionen finns i dokumentet *Att vara anställd som doktorand i nordiska språk*. Dokumentet finns att ladda ner från institutionens hemsida.

Ytterligare detaljer rörande handledning och andra resurser bestäms i den individuella studieplanen.

En doktorand som begär det ska få byta handledare. De praktiska rutinerna för detta anges i Utbildningsbeskrivningen.

Doktoranden har rätt till handledning under utbildningen så länge inte rektor med stöd av HF 6 kap 30§ beslutar något annat. Rektor kan besluta att en doktorand inte längre ska ha rätt till handledning och andra resurser för utbildning på forskarnivå om doktoranden i väsentlig utsträckning åsidosätter sina åtaganden enligt den individuella studieplanen. Se *Regler för utbildning och examination på forskarnivå vid Stockholms universitet* samt *Anvisningar för individuell studieplan vid Humanvetenskapliga området* och Humanistiska fakultetens regler för ytterligare information.

6.3 Kurser och examination

Kursdelen för doktorsexamen omfattar två terminers heltidsstudier, d.v.s. 60 högskolepoäng. Kursdelen för licentiatexamen omfattar en och en halv termins heltidsstudier, d.v.s. 45 högskolepoäng. Kursdelen ska vara så utformad att delar av målen för utbildningen enligt punkt 3 ovan uppfylls.

Obligatorisk kurs: Teori och metod (15 hp för doktorsexamen, 7,5 hp för licentiatexamen).

Övriga kurser (45 högskolepoäng för doktorsexamen respektive 37,5 högskolepoäng för licentiatexamen):

- 1) Kurser kopplade till forskarutbildningsämnet nordiska språk: 15 hp för doktorsexamen, 7,5 hp för licentiatexamen.
- 2) Övriga kurser om sammanlagt 30 hp för både doktorsexamen och licentiatexamen. De kan vara sådana som ingår i institutionens utbud av kurser på forskarnivå, kurser mer

specialinriktade på doktorandens avhandlingsarbete, högskolepedagogisk kurs eller kurser på forskarnivå som ges vid andra institutioner eller universitet

Kurserna väljs av doktoranden i samråd med huvudhandledaren och ska godkännas av studierektor för forskarutbildningen i nordiska språk innan arbetet med dem påbörjas. Detta för att garantera att den totala sammansättningen av kursdelen för en doktorand blir tillräckligt tydligt knuten till forskarutbildningsämnet nordiska språk.

Kurserna väljs så att doktoranden förvärvar såväl brett kunnande inom forskningsområdet och systematisk förståelse av detsamma som djupa och aktuella specialistkunskaper inom de forskningsområden som är särskilt relevanta för doktorandens eget avhandlingsarbete.

Kurserna ska anges i den individuella studieplanen. Examinator på kunskapsprov inom utbildning på forskarnivå i nordiska språk ska vara en av institutionsstyrelsen särskilt utsedd lärare. Kunskapsprov bedöms med något av betygen Godkänd och Underkänd.

6.3.1 Tillgodoräknande

Beslut om huruvida en tidigare utbildning ska kunna tillgodoräknas fattas av studierektor för forskarutbildningen i nordiska språk efter anhållan av doktorand. Om en kurs tillgodoräknas förkortas studietiden i motsvarande omfattning.

6.3.2 Övriga obligatoriska moment

Under utbildningen förväntas doktoranden delta i högre seminarier och där även successivt presentera resultat av sitt pågående avhandlingsarbete.

Granskning av avhandlingsmanus sker normalt ca. 16 veckor före planerat disputationsdatum. Doktorander väljer, i samråd med handledare, mellan två former av granskning: skuggdisputation eller slutseminarium.

6.4 Doktorsavhandling och disputation

För att kunna få doktorsexamen krävs en godkänd avhandling. Avhandling inom forskarutbildning i nordiska språk ska skrivas på svenska, danska, norska eller engelska. Avhandling skriven på svenska, danska eller norska ska ha en engelsk sammanfattning. Avhandling skriven på engelska ska ha en sammanfattning på svenska, danska eller norska. Doktorsavhandling i nordiska språk ska granskas och försvaras muntligt vid en offentlig disputation. Granskningen leds av en särskilt utsedd opponenter. Disputationen ska ske på svenska, danska, norska eller engelska. Disputationen ska följa de regler som gäller vid Humanistiska fakulteten.

Doktorsavhandling och disputation bedöms av en betygsnämnd, som utses särskilt för varje avhandling, med något av betygen Godkänd eller Underkänd. Minst en person i betygsnämnden ska vara verksam vid ett annat lärosäte.

Ämne för doktorsavhandlingen väljs i samråd med handledarna tidigt under doktorandstudierna. En utgångspunkt vid samrådet är den forskningsplan som doktoranden avgivit i samband med ansökan till utbildning på forskarnivå.

Avhandlingen ska utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en sammanläggning av vetenskapliga uppsatser som doktoranden har författat ensam eller inom ramen för ett lagarbete samt med en inledande och avslutande ramtext av dessa (sammanläggningsavhandling). Om undersökningen utförs inom ramen för ett lagarbete ska doktorandens insatser klart kunna särskiljas.

Undersökningen och de vunna resultaten ska presenteras i en framställning som kvalitetsmässigt ska ligga på en sådan nivå att avhandlingen (inklusive kapitlen i sammanläggningsavhandlingen) bedöms uppfylla rimligt ställda krav för att antas i en vetenskaplig serie eller tidskrift av god kvalitet.

Kriterier för sammanläggningsavhandling:

En sammanläggningsavhandling består av en sammanbindande del, en s.k. kappa, och minst tre artiklar. Av dessa bör minst hälften vara publicerade eller antagna för publicering i refereegranskade vetenskapliga publikationer medan det för övriga gäller att det räcker att de skickats in för granskning. I de fall samförfattade artiklar förekommer ska doktorandens egen insats tydligt framgå. I kappan ska delstudiernas huvudresultat presenteras samt diskuteras och värderas i förhållande till relevant forskningsläge. Där ska också avhandlingsarbetets sammanhängande forskningsproblem presenteras. Vidare ska utgångspunkter och genomförande, såsom bakgrund, teoretiska perspektiv, material och metodval tas upp i kappan.

I övrigt gäller följande krav för såväl monografi som sammanläggningsavhandling:

- att avhandlingen är ett resultat av ett självständigt forskningsarbete som väsentligt bidrar till kunskapsutvecklingen,
- att syfte, problemställning och vetenskaplig metod tydligt redovisas och motiveras,
- att metoden tillämpas korrekt,
- att forskningsläget presenteras så att tidigare genomförd forskning klart skiljs från doktorandens egna, i avhandlingen redovisade, bidrag till forskningen,
- att materialet presenteras och karaktäriseras och att det sätt på vilket materialet kan ha avgränsats redovisas och motiveras,
- att den vetenskapliga noggrannheten vad avser litteraturhänvisning, noter, käll- och litteraturförteckning, eventuella tabeller och diagram m.m. är god,

- att avhandlingen disponeras på ett logiskt sätt och att dispositionen är konsekvent genomförd,
- att avhandlingen är acceptabel ur språklig synpunkt, samt att resultaten sammanfattas.

6.5 Licentiatuppsats och licentiatseminarium

För licentiatsexamen krävs en godkänd licentiatuppsats om 75 högskolepoäng. Uppsatsen ska utformas som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografi). Uppsats inom forskarutbildning i nordiska språk ska skrivas på svenska, danska, norska eller engelska. Uppsats skriven på svenska, danska eller norska ska ha en engelsk sammanfattning. Uppsats skriven på engelska ska ha en sammanfattning på svenska, danska eller norska.

Licentiatuppsats i nordiska språk ska granskas och försvaras muntligt vid ett i god tid offentligen utlyst licentiatseminarium. Granskningen leds av en särskilt utsedd opponent. Disputationen ska ske på svenska, danska, norska eller engelska. Licentiatseminariet ska följa de regler som gäller vid Humanistiska fakulteten.

Licentiatuppsats och försvar bedöms av en examinerator eller en bedömargrupp, som utses särskilt för varje uppsats, med något av betygen Godkänd eller Underkänd. Minst en person i bedömargruppen ska vara verksam vid ett annat lärosäte.

Ämne för uppsatsen väljs i samråd med handledarna tidigt under doktorandstudierna. En utgångspunkt vid samrådet är den forskningsplan som doktoranden avgivit i samband med ansökan till utbildning på forskarnivå.

Uppsatsen ska visa doktorandens förmåga att på ett vetenskapligt tillfredsställande sätt självständigt lösa den valda forskningsuppgiften så att delar av målen enligt punkt 3.2 ovan uppfylls.

Undersökningen och de vunna resultaten ska presenteras i en framställning som kvalitetsmässigt ska ligga på en sådan nivå att uppsatsen bedöms uppfylla rimligt ställda krav för att antas i en vetenskaplig serie eller tidskrift av god kvalitet.

Licentiatuppsats och licentiatseminarium bedöms med något av betygen Godkänd eller Underkänd.

I övrigt gäller följande krav:

- att uppsatsen är ett resultat av ett självständigt forskningsarbete som väsentligt bidrar till kunskapsutvecklingen,
- att syfte, problemställning och vetenskaplig metod tydligt redovisas och motiveras,
- att metoden tillämpas korrekt,

att forskningsläget presenteras så att tidigare genomförd forskning klart skiljs från doktorandens egna, i uppsatsen redovisade, bidrag till forskningen,

att materialet presenteras och karaktäriseras och att det sätt på vilket materialet kan ha avgränsats redovisas och motiveras,

att den vetenskapliga noggrannheten vad avser litteraturhänvisning, noter, käll- och litteraturförteckning, eventuella tabeller och diagram m.m. är god,

att uppsatsen disponeras på ett logiskt sätt och att dispositionen är konsekvent genomförd, att uppsatsen är acceptabel ur språklig synpunkt, samt att resultaten sammanfattas.

För doktorander som inte klart deklarerat en avsikt att begränsa sina studier inom utbildning på forskarnivå till licentiatetappen ska ämnet väljas så att uppsatsen kan utvidgas till en doktorsavhandling.

Licentiatetappen är inte obligatorisk för filosofie doktorsexamen, och det krävs inte att doktoranden redan vid antagningen till utbildning på forskarnivå ska bestämma sig för om denne önskar genomgå etappen eller inte. De doktorander som inte har en klart uttalad önskan att begränsa sina studier till etappen rekommenderas därför starkt att överväga att lägga upp sina studier med direkt sikte på doktorsexamen. En sådan uppläggning utgör inget hinder för att senare under studierna inrikta dessa mot etappen som ett slutmål eller delmål.

7. Övergångsregler

Doktorand som har antagits innan den allmänna studieplanen börjat gälla, kan efter samråd med huvudhandledare och studierektor, begära att få gå över till denna studieplan. Begäran ska ställas till institutionsstyrelsen. Den individuella studieplanen ska då uppdateras.